

OBČASÁTK

LITERÁRNY OBČASNÍK ŽIAKOV ZŠ KOMENSKÉHO V BÁNOVCIACH NAD BEBRAVOU
Ročník: III. 1 .číslo (za obdobie: september - december) Rok: 2020

Z OBSAHU

- *Editoriál*
- *Mladý Jesenský*
- *Autori v hľadáčku*



Obrázok 1, Deptová Luisa, 3.B, (súťaž „O najkrajšiu vianočnú pohľadnicu“)

Milí učitelia, rodičia a žiaci!

Dovoľujem si vám predstaviť ďalšie číslo nášho školského časopisu. Aj toto vydanie je vizitkou literárnej a výtvarnej kreativity našich žiakov. A o tom, že je nemalá, svedčia aj nasledujúce stránky. Ponorte sa do fantázie a čítajte si spolu s nami!

Nájdete v ňom texty, ktoré písali žiaci na autorské súťaže, na hodinách slovenského jazyka alebo len tak – pre seba.

Prajem vám pri čítaní príjemne strávené chvíle!

*Marcela Slížiková,
učiteľka SJL*

Súťaž Mladý Jesenský

Začiatkom nového kalendárneho roka sa bude opäť konať vyhodnotenie autorskej súťaže Mladý Jesenský. Za jej vznikom stojí Silvester Lavrík, ktorého isto všetci poznáte ako riaditeľa ZUŠ Dezidera Kardoša. Nebol však odjakživa riaditeľom. Bol aj učiteľom, dramatikom a režisérom, spisovateľom..., a to takým, ktorý sa už niekoľko rokov umiestňuje medzi najlepších na Slovensku! Mnohé jeho knihy sú orientované na dospelého čitateľa, ale je tu jedna zaujímavá, ktorá je venovaná práve vám, a o ktorej sa dozviete v nasledujúcej rubrike nášho časopisu.

Teraz vám ponúkame ochutnávku z textov, ktoré napísali vaši spolužiaci, pretože písať(a aj čítať) je úžasné!

Vianočná pohoda

V kalendári je už zima,
ale u nás práma klíma.
Teplé dni sú minulosť,
iba zimy nie je dost'.

Aj tento rok rýchlo beží,
dúfajme, že aj nasneží.
Aj vianočná pohoda,
nebude len náhoda.

Ježiško darčeky už balí,
aj pre nás,
ved' už nie sme malí...
Listy sme už odoslali,
každý čaká ten svoj balík.

Či balíky budú veľké,
to nám nepovedia v telke.
Či sa zima podarí ?
Vždy mám úsmev na tvári.

Natália Albertová, 3,B

Zvieracia škola

Ahojte, volám sa Lea. Som piatačka a predstavím vám školu, do ktorej chodím skoro každý deň. Je trochu iná, ako ostatné školy. Je to totižto zvieracia škola. Ale pozor! Žiakmi nie sú zvieratá, ale deti. Ešte ste o takej nepočuli? Ak neveríte, tak počúvajte.

Každý školský deň o šiestej ráno, príde do školy pán riaditeľ so svojim psom Leom. Volá sa podobne ako ja. Aká náhoda, že? Leo vždy ujde z riaditeľne, potom behá po celej škole a skontroluje každú triedu. Po riaditeľovi príde do školy učiteľka slovenčiny, pani Helena Špongiová spolu s jej rybičkou. Ale zakaždým s inou. Tiež sa vám to zdá zvláštne? Poviem vám tajomstvo, len ho prosím neprezradte pani Špongiovej. Pravda je taká, že každý deň si pani Špongiová položí malé akvárium na komodu, hneď pri pelech mačky pani učiteľky Mrkvičkovej. Mačička Micka vždy, keď nikto nie je v riaditeľni, pomaly vyskočí na komodu, ponorí labku do akvária a rybičku vyberie. Myslí si, že sú kamarátky a preto sa s ňou chvíľu hrá. Pokiaľ teda niekto dospelý nevkrôčí do riaditeľne. Ale nikdy už žiadnu rybičku nevráti späť do akvária. V našej škole je ešte jedno zvieratko, zajačik pána Fúzika. Je to skôr veľmi pekná zajačica Zojka.

Keď sme si už predstavili všetky zvieratká z našej školy a už hádam chápete, prečo sa naša škola volá zvieracia, rozpoviem vám krátky príbeh, v ktorom hlavnými hrdinami sú práve ony.

Jedného krásneho dňa v predvianočný čas sa konala v škole vianočná oslava. Hneď pri vchodových dverách stál prenádherný stromček s veľkou žltou hviezdou, krásne vyzdobený farebnými ozdobami. Pod stromčekom bolo aspoň pätnásť zabalených darčiekov.

„Deti, ako každý rok o takomto čase, strávime túto noc v škole. Súhlasíte?“ oznámil nám pán učiteľ Karol Zelený.

„Samozrejme!“ všetci súhlasili. Na túto chvíľu sme čakali. Bola to totižto tradícia na našej škole. Každý rok mohli žiaci piateho ročníka stráviť jednu noc pred Vianocami v škole.

Tak veľmi som sa tešila, až som si zabudla pobaliť veci. Veď si to predstavte, konečne bez rodičov, sami so spolužiakmi. Srdce mi išlo z hrude vyskočiť od radosti. Ešteže máme tie naše maminy.

Vráťme sa však k našim zvieratám. Leo, Micka, Zoja a aj nová rybička, mohli noc v škole stráviť s nami. V triede, pri rozbaľovaní spacákov a vybaľovaní vecí, sme sa všetci dohodli:

„Keď bude úplná tma, zahráme si po celej škole skrývačku.“

„A čo keby sme boli vo dvojiciach? A každá dvojica si vyberie aj jedno zvieratko,“ navrhol môj spolužiak Fero. Myslím si, že sa asi trochu bál zostať sám potme. Ale úprimne, aj mne to vyhovovalo. Tmu som nemala rada. Ja som bola vo dvojici s najlepšou kamarátkou Emou a vybrali sme si Lea. Bol najrýchlejší a mal dobrý čuch. A to sa nám pri hre hodilo.

Prvé sme hľadali my. Začali sme počítat'. Zrazu niekto pri nás niečo povedal.

„Ema, počula si to?“ spýtala som sa.

„Áno, ale nikoho dookola nevidím,“ povedala Ema a neustále sa okolo seba obzerala.

Ako sme hľadali spolužiakov, stále sme počuli zvláštne zvuky, ale nikoho sme nevideli. Bolo to dosť čudné. Veď všetci sú schovaní.

„Lea, čo ak je to duch? Ja mám strach,“ hovorila vystrašene Ema. Ja som sa len pousmiala. Veď duchovia neexistujú. Či? A Leo? Ten to určite nemôže byť, veď je to zvieratko a tie nerozprávajú ako ľudia. To určite nie! Lenže v jednej chvíli Leo niekam odbehol. Nevedeli sme ho nájsť. Zrazu sme ho pri vianočnom stromčeku uvideli spolu s Mickou, Zojkou a rybičkou. Boli vedľa seba a niečo si rozprávali. S Emou sme sa na seba pozreli a neveriacky sa potichučky k nim približovali, aby nás nezbadali. Sníva sa nám to? To nám behalo v myšlienkach. Ale nie, bola to pravda. Keď už sme boli pri nich, zbadali nás.

„ To nie je možné! Vy sa medzi sebou rozprávate? Ako sa to mohlo stať?“ zasypali sme zvieratká otázkami. Leo a Micka nám to vysvetlili, ale pod podmienkou, že tajomstvo nesmieme nikomu prezradiť, inak by sa kúzlo stratilo. Samozrejme, že sme súhlasili.

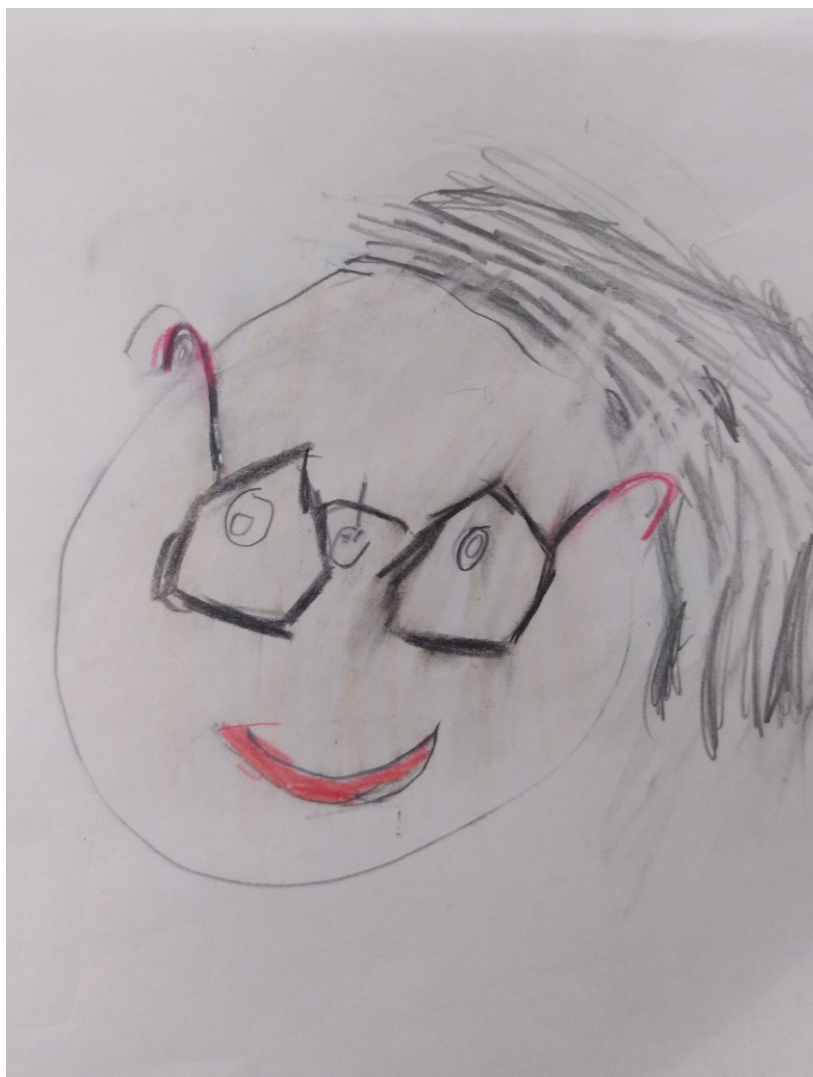
Leo sa rozhovoril: „ Každé Vianoce, už odkedy sa postavila škola, je na tomto mieste ten istý vianočný stromček. Každý deň sa rozsvieti o šiestej večer. A práve v tento čas, začnú všetky zvieratá hovoriť. Nikto nevie prečo to tak je, ale vždy sa to deje len v toto období.“

S Emou sme boli veľmi zmätené, nechápali sme to, ale samozrejme, sľúbili sme zvieratkám, že budeme ticho a nikomu tajomstvo neprezradíme.

No a viete čo? S Emou sme už deviatačky a každý rok sa vraciame k vianočnému stromčeku. Samozrejme, že vždy so zámienukou, že chceme učiteľom pomôcť postrážiť deti, ale v skutočnosti sme zvedavé. A aj napriek tomu, že už aj zvieratká sa pomenili, kúzlo stále funguje. A viete prečo?

Pretože to, čo sme sľúbili, sme aj dodržali. Tajomstvo zostalo navždy uchované.

Laura Maláková, 5. roč.



Obrázok 2, Tobias Balážik, 2.A



Obrázok 3, Dominika Hanková, 2.A

Vianoce

Teším sa na Vianoce !
Náš dom sa vždy krásne ligoce.
Mama pečie, vyvára,
celý dom nám krásne rozvoniava.
Pomáham jej pri práci,
medovníčky zdobím,
vždy však aj nenápadne
jeden do úst hodím.
Čakáme na Bielu Pani,
kedy nám sneh donesie,
pretože už sánky, boby
všetky deti ponesie.
Pôjdeme na lyžovačku,
aj na rýchlu bobovačku,
všetky deti s úsmevom
už sa blázni za snehom.

Nina Molnárová, 3.B

Nikdy nehovor nikdy

Nie a nie a nie, zviera do bytu nepatrí! Smrdel by tu! Keď budeme mať veľký dom, kúpim ti aj štyroch!

Toto sú vety, ktoré počúvam vždy, keď doma poviem, že by som chcela králik. Lenže moja mama je zásadne proti tomu. „Nikdy zviera do bytu nedovolím,“ znejú jej slová. Totiž - ona si myslí, že by som sa oň nevedela postarať a bolo by ho v byte cítiť. Ona si však myslela, že každým dňom strácam nádej, že mi kúpia králik, ale pravda to nie je. Na to malé chlpaté stvorenie len tak ľahko nezabudnem. Zabudla by som naň len vtedy, keď.....nie, je to zbytočné, nikdy po ňom neprestanem túžiť.

Raz, boli vtedy tuším jarné prázdniny, som sa vybrala do obchodu niečo nakúpiť, a keď som vyšla z vchodu, uvidela som, že prší. „Juhúúú, nemám dáždňik, super, musím sa vrátiť hore,“ povedala som si. „To sa mi zas bude dnes dariť!“ pomyslela som si. Prechádzam medzi panelákmi a v diaľke zbadám biele malé stvorenie. „To je mačiatko, čo tam robí? Idem sa na neho pozrieť,“ povedala som si. No keď som prišla, skoro som omdlela. Nebolo to mačiatko, ale králik. „Čo tu ty robíš, krpec malý, kde si sa tu zobral?“ Obzerám sa naokolo, či ho niekto náhodou nehládá, ale nikde ani živej duše.

Chvíľu som tam pri ňom stála, či sa niekto neobjaví, ale nič. Tak som toho malého, ustráchaného ušiačika zobrala do rúk a išla som s ním domov. Samozrejme, že som v tej chvíli zabudla, že mám ísť nakúpiť. Prišla som domov a uvedomila si, že keby ho uvidí mama, tak dostane infarkt. Schmatla som tú najväčšiu krabicu, čo sme doma mali a zavolala som mojej kamarátke Eme, ktorá vie o králikoch veľmi veľa, pretože doma jej robí už štyri roky spoločnosť jej králiček Larka. „Ahoj Emi, prosím ťa, počúvaj, našla som králik a potrebujem pomôcť, doniesla by si mi nejaké seno a papanie?“ povedala som jej. Ema mi samozrejme prikývla a dohodli sme sa, kde sa stretneme. Zobrala som škatľu a išla som za ňou. Cestou králik vydával bojazlivé zvuky „Bu bububu...“ To je znamenie - budem ho volať BUBU! “ Prišla som na dohovorené miesto a Ema už čakala. Podala mi rýchlo veci, lebo sa ponáhľala. Doma som Bubovi krabicu, pripravila a zanesla som ho do kočíkárne. Každý deň, keď som mala voľný čas, som chodila za ním, nakŕmiť ho a trošku sa s ním pohrať. Prešiel deň, dva, tri... Potreboval už vymeniť krabicu, tak som ho zobrala domov. Pobehal si, ja som mu zatiaľ vymenila krabicu a nachystala čistú podstielku. Zrazu začujem pri dverách kľúče. Nie, mama ide, čo teraz?! Schytila som Buba, rýchlo som ho dala do krabice a schovala za dvere. „Ma-ma, mami, čo ty-ty tu tak skoro?“ povedala som zo strachom. „Ako skoro? Veď pracujem do druhej,“ povedala. Ja som úplne zabudla na čas. „Mami, tak ja si zatvorím dvere, idem sa učiť.“ Mamine sa to nezdalo, lebo ja a učiť sa za zatvorenými dverami - to nejde

dokopy . Prišlo jej to podozrivé, a tak otvorila dvere. Zozelenela a mala mŕtvy pohľad. „Emaaaa ! “ zakričala. „ Ale, mami ...“ „ Žiadne - ale mami ! Kde sa tu zobralo to zviera?“ opýtala sa ma. „ Mami, ja som Buba našla na ulici, keď pršalo, nemohla som ho tam nechať,“ povedala som smutno. „ A čo keď ho niekto hľadá?“ „ Odfotím ho a dám to na sociálnu sieť , možno sa majiteľ ozve, určite niekomu chýba.“ Tak sme ho odfotili a mamina to uverejnila. Ubehol deň, dva , tri a nikto sa neozýval . Každým dňom som maminu ubezpečovala, že sa dokážem o malého králička postarať a že v byte ho ani necítiť. Ďalšími dňami si ho mamina začala obľubovať. Prekonala aj svoj strach a zobrala si ho na ruky. Dokonca začala hovoriť, či by sme mu nekúpili novú klietku, lebo v tej krabici tak dlho nemôže byť .Spolu sme sa vybrali do chovateľskej predajne a nakúpili sme všetko potrebné .

Mamina po niekoľkých dňoch inzerát vymazala a Bubo bol môj, stal sa novým členom našej domácnosti. Som rada, že sa to takto skončilo a mamina zmenila svoj názor. Preto nikdy nehovor nikdy! Pravda, mamina moja?

Ema Lišková, 8. roč.



Obrázok 4, Samuel Baláž, 2.B

ŽIVOT

V poslednej dobe mám pocit, že poriadne nežijem. Chronicky siaham po môj mobil, aby som sa dozvedela nepotrebné informácie. Bez srandy - ráno som sa zobudila a mala som NUTKANIE ho skontrolovať. Napríklad Snapchat. Aplikácia, ktorá vyžaduje návštevu každý deň, inak stratíte „tak trendy“ - „ohne“. Tik-Tok, aplikácia priam stvorená na prokrastináciu. Samozrejme, všetky tieto aplikácie používam a oddane ich milujem. Takisto ich aj nenávidím.

Poznáte ten pocit, keď ste na mobile tak dlho, že keď sa rozhodnete ísť niečo robiť, necítite sa živo, skoro ako to, čo robíte, bolo ďalšie video na Tik Tok, ktoré ovládáte. Ešte ma fascinuje, ako viem písať na klávesnici mobilu bez toho, že by som sa naň pozerala. Je nelogické rozprávať o veciach, ktoré neznášate, a pritom ich používate. Mám dôvody, prečo s nimi nechcem skončiť :

1. Je ťažké si udržať sociálny život : v tejto dobe je to dosť ťažké, ak by sa teda všetci ľudia nerozhodli zahodiť mobil. Znova, nemožné :
2. Škola a povinnosti: hovorí samo o sebe. Hlavne teraz.
3. Pocit odrezanosti od sveta: použitá alternatíva, ktorá nezahrňuje zahodenie všetkých telefónov na svete.

Aby som sa nevzdala boja s touto absurdnosťou, zvolila som si jedinú prít'azlivú šancu. Pauzička -jásajúce emoji- !

Snapchat som prenechala na určitú dobu mojej kamarátke. Stále pocít'ujem nutkanie všetko prezrieť, veľakrát som aj podľahla Tik-Toku. Úprimne, bez aplikácie, ktorá vás núti sa do nej pozrieť minimálne raz za deň (Snapchat), je mi veľmi dobre. Akoby som sa zbavila nejakej ťažoby. Snažím sa začať viac žiť. Znie to veľmi klišé, ale aj klišé je sem-tam pravdivé. Začala som si všímať, že na štadióne pri mojom dome sa každý večer hrá futbal. Začala som chodiť na svoju strechu a tešiť sa, počúvať hudbu a pozerat' odtiaľ futbal. Možno pre vás by to neznamenal nič, ale pre sentimentálneho (dúfam, že som tento výraz použila správne) človeka ako ja, to znamená veľa.

Teraz je to skoro týždeň bez (takmer) všetkých sociálnych médií a cítim sa dobre. Píšem zo strechy. Každý by si mal nájsť svoju vlastnú strechu.

Vanesa Anová, 9.roč.



Obrázok 5 , Jamrišková Tatiana

Náš príbeh

Občas, nie stále.

Občas žijeme, občas len existujeme. Náš život je vlastne len hra. V podstate sme len umelí panáčikovia a nikdy nevieme, kedy vypadneme z hry alebo s kým budeme hrať.

Ja som si toto rozhodnutie vybrala už dávno, keď bolo, samozrejme, všetko iné. Našla som dobrého priateľa, síce nebol na mojom políčku, ale kráčal so mnou. Bolo to pekné, no náš šťastný príbeh skazil jeden deň. Nebol by to ten zákon schválnosti, keby neprišiel v najnevhodnejšej chvíli. Nie som si istá, či to pochopíte, ale niekto sa isto nájde, kto ma pochopí.

Písalo sa leto 2017. V tele býva väčšinou teplo, tak som si šla kúpiť zmrzlinu. V predajni hrala pesnička Dimond Sky, a už len preto sa mi zdal môj deň výnimočný. Prišla som na rad. Lenže to by som nebola ja, keby som niečo nezabudla. Chýbali mi peniaze. Vzápätí, ako som sa chcela dať na odchod, zmrzlinu mi zaplatil on. A takto sa začal náš príbeh. Stretávali sme sa každý deň. Boli sme si čoraz bližší a bližší. Kto by povedal, že jedného dňa dobrovoľne odíde?

Písal sa november 2017. Vonku bolo chladno. Nikdy som nemala rada chladné obdobie. Deprimovalo ma to. Veľa času - teda skoro stále - som s ním strávila. Cítila som, ako aj jeho deprimovala tá zima a ten chlad. V jeden deň prišiel za mnou, nevyzeral najlepšie. Daroval mi jeho náramok aj náhrdelník. Bola som šťastná. Ponáhľal sa. A ja som ho pustila, čo som robiť nemala. Je mi nepríjemné opisovať to, tak to napíšem inak. Jednoducho - odišiel strážiť a opatrovať niekoho iného na iný svet.

Zlomilo ma to. Obviňovala som sa. Blížil sa rok od straty. V deň, keď sa prišiel rozlúčiť, to bolo 16., som si obliekla čierne šaty. Išla som sa prejsť na miesta, kde sme spoločne chodili. Vonku nebol nikto. Bolo ticho. Išla som sa prejsť po moste. Z mosta sme hádzali kamene do vody, cez leto sme sa vo vode kúpali. V ten moment, ako som sa oprela o zábradlie, som sa rozplakala. Všetci plačú. Moje oči spozorovali pohyb na moste. Rýchlo som utrela slzy a pozorovala vodu. „Bolo by úžasné vrátiť čas,“ začal sa mi prihovárať starý pán, no

neodišla som, „sama dobre vieš, že to nejde. Plač nad rozliatym mliekom nemá zmysel. Máš veľa času. Pohár môžeš pomaly plniť znova.“ Pozrela som sa na neho. Usmieval sa. „Plakaním človeka nevrátiš, ale zase poplakať si, je dobré, ale každého veľa škodí. Poviem ti jednu vec, ktorú mi hovoril niekto, keď som bol mladý chlapec, ak s tým samozrejme súhlasíš.“ Bola som stále ticho, len som prikývla. „Viem, že je to ťažké pochopiť, ale neplač dlho. Neobviňuj sa. Ale na oplátku, na to nikdy nezabudni.“ Po týchto slovách mi prebehli zimomriavky po tele. Pán sa len zasmial, a na ruku mi zapol jeho náramok. Na druhý deň som sa prechádzala po moste a po ďalších pekných miestach v bielych šatách, s uplakanými očami a s pokojom v srdci. Roky ubiehajú a ja na teba myslím. Občas, nie stále.

Emma Bitarovská, 8.roč.



Autori v hľadáčku

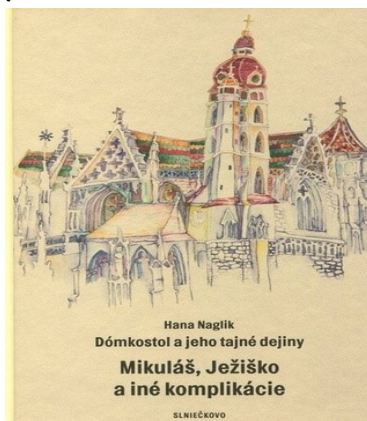
Často sa stretávame s otázkou, čo čítať, ak teda už máme niečo čítať... Niektorí spolužiaci sa spoliehajú na výber svojich rodičov, ktorí samozrejme siahajú po knihách, ktoré museli kedysi čítať oni. To je pochopiteľné! Ale vtedy bola iná doba, často museli prelúskat' texty, ktoré neboli pre deti vôbec ale vôbec príťažlivé. Preto sme sa rozhodli, že vám ponúkame niekoľko výborných autorov, ktorí vám rozumejú a vedia, čo by mala kniha ponúknuť, aby bola dostatočným konkurentom internetových aplikácií. Tak neváhajte a ponorte sa do dobrodružstiev, čo vám ponúkajú, vystavajte si vlastný svet fantázie, nie taký, aký vám nadiktujú z filmových spracovaní!

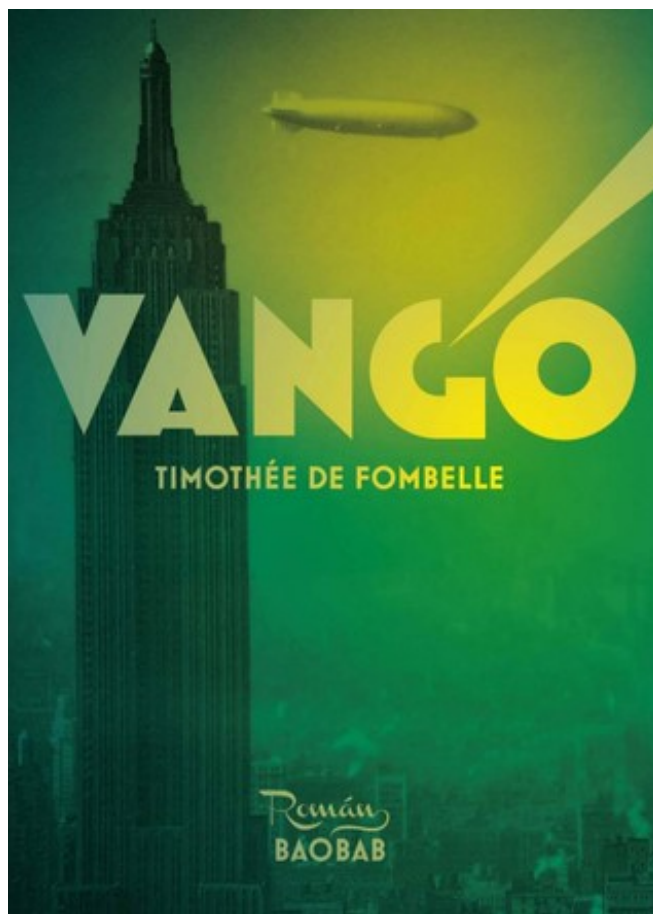
Hana Naglik

Silvester Lavrík, už vyššie spomínaný garant našej regionálnej súťaže Mladý Jesenský, uverejňuje svoje knihy pre deti pod pseudonymom Hana Naglik. Vydal už knihy ESTER a ALBATROS / Najkrajšia slovenská kniha roka 2004, ESTER a TURÁCI, a tiež MIKULÁŠ, JEŽIŠKO a INÉ KOMPLIKÁCIE (2018), ktorú vám chceme predstaviť.

Košický Dóm svätej Alžbety je najvýchodnejšie položenou gotickou katedrálou. Okrem svojich nesporných architektonických a kultúrnych hodnôt má v sebe aj nesmiernu príťažlivosť a kto doň raz vstúpil, vracia sa tam znova a znova. Krásne ilustrovaná kniha (autora a ilustrátora v jednej osobe), využívajúca kombinovanú techniku akvarelu, perokresby či koláže, ponúka pohľad na osudy tejto výnimočne významnej stavby v podobe zrozumiteľnej jeho najmladším návštevníkom.

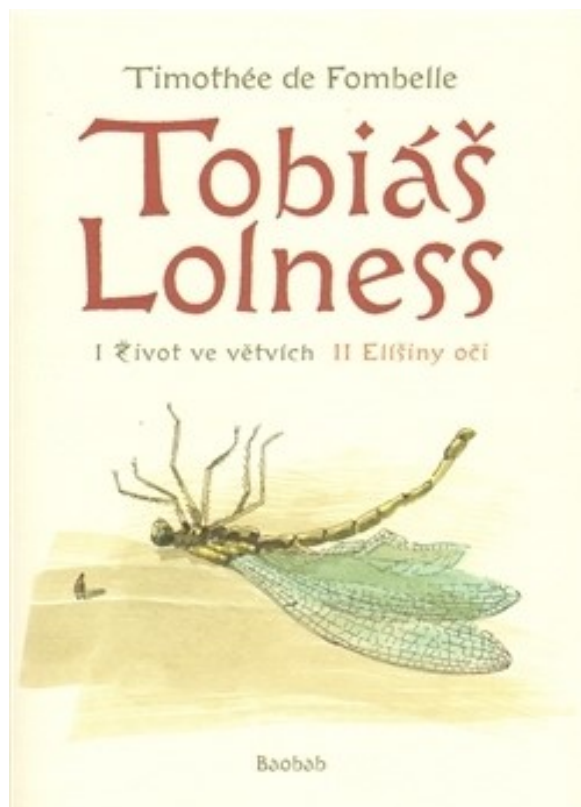
Hlavným hrdinom príbehu je jedenást'ročný Mikuláš, vďaka ktorému si uvedomíme aj dôležitosť medziľudských vzťahov a lásky medzi rodičmi a deťmi, ale aj lásky medzi priateľmi.





Timothée de Fombelle

Francúzsky autor, ktorý napísal viac výborných kníh pre mládež, bohužiaľ, nie sú v slovenskom preklade, iba v českom. Všetky prinášajú čaro dobrodružstva a pocit, že napriek 700 stranám knihu ešte stále nechcete odložiť. Vango je tajuplný hrdina, ktorého ako malého chlapca more vyvrhlo na breh jedného z Liparských ostrovov neďaleko Sicílie. Snaží sa rozlúštiť záhady obostierajúce ho od útleho detstva: kto sú jeho rodičia, prečo mu neustále niekto usiluje o život, kto sú jeho nepriatelia, a hlavne - kto sú jeho skutoční priatelia, ktorí nad ním pri jeho dobrodružných cestách po Európe i Amerike neustále držia ochrannú ruku. Strhujúci príbeh chlapca milujúceho výšky, parížske strechy, vysoké veže a škótskú dievčinu Ethel, ktorá zase miluje rýchle autá. Príbeh klenúci sa nad prvou polovicou minulého storočia v ére prvých vzducholodí (ako sa stavali, ako niekedy vzplanuli, ako boli zneužívané nacistami, na čo je na Empire State Building vysoká tyč), rýchlovlakov, mrakodrapov. Dej sa odohráva v zložitej dobe medzi dvoma svetovými vojnami, ktorá preverovala ľudské charaktery a odlupovala dobro od zla. Vango sa vám bude páčiť!



Domovom hlavného hrdinu Tobiáša je obrovský strom, ktorý je pre jeho obyvateľov celým svetom. Jedného dňa odmietne Tobiášov otec vydať tajomstvo svojho geniálneho, ale pre prežitie stromu nebezpečného vynálezu. Rodinu Lolnessovú pošlú do vyhnanstva a Tobiáš musí utiecť až do zeme trávového ľudu. Hľadá bezpečie, priateľov a spôsob, ako zachrániť strom pred zničením, lebo srdce stromu je nahlodané hlbokým kráterom. Pokúsi sa odvrátiť katastrofu a nájsť svojich rodičov a Elišu...Kniha je tiež v češtine, napriek tomu bude isto jednou z najlepších, aké ste kedy čítali.

*Z materiálov učiteľov
ZŠ Komenského v Bánovciach nad Bebravou
zostavila Mgr. Marcela Slížiková*